

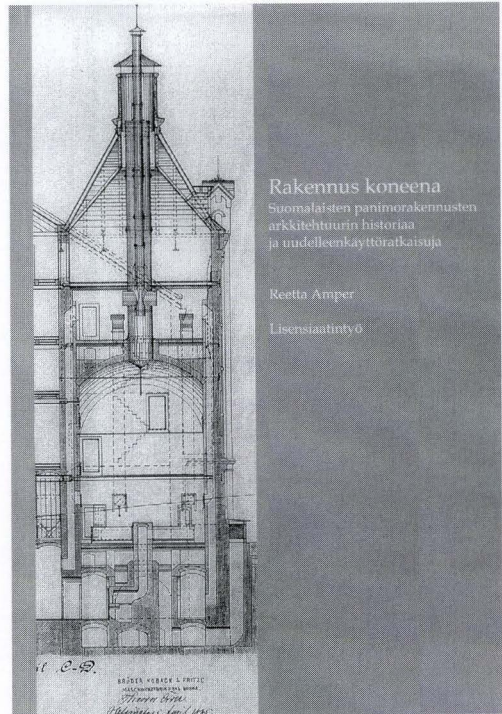
PANIMOARKKITEHTUURIA

Tuija Mikkonen

Reetta Amper: Rakennus koneena. Suomalaisten panimorakennusten arkkitehtuurin historiaa ja uudelleenkäyttöratkaisuja. Teknillinen korkeakoulu, lisensiaatintyö. Helsinki, 2003.

Arkkitehti Reetta Amper on paneutunut panimorakennuksiin ja niiden problematiikkaan syvällisesti ja huolella. Lisensiaatintyönsä pohjaksi hän on tutustunut panimoihin eri puolilla Suomea ja myös maamme rajojen ulkopuolella sekä tutkinut kunnioitettavan määrän piirustuksia, valokuvia ja asiakirjoja lukuisissa arkistoissa. Taustatietoja Amper on hakenut historiateoksista. Lisäksi lukuisat haastattelut ovat täydentäneet arkistotietojen aukkoja.

Oppaanaan prosessiteollisuuden arkkitehtuuriin Amper on käyttänyt Ruotsissa ilmestynyttä Staffan Nilssonin väitöskirjaa *Bryggerbyggnader: En studie i svensk industriarkitektur 1846–1918* (1979), jonka rakennetta Amper pitkälti myötäilee. Aikarajauskin

Rakennus koneena
Suomalaisten panimorakennusten
arkkitehtuurin historiaa
ja uudelleenkäyttöratkaisuja

Reetta Amper

Lisensiaatintyö

on lähes sama (1852–1919) seuraten Saksasta kotiutuneen ns. baijerilaisen eli pohjahii-vaoluen kukoistuskautta. Uusi valmistusmenetelmä mahdollisti teollisen mittakaavan ja tämä puolestaan asetti omat vaatimuksensa tuotantorakennuksille. Vuonna 1919 voimaan tullut kieltolaki asettaa päätepiteen Amperin ajalliselle rajaukselle. Tutkija on kerännyt tietoja yhteensä 110 suomalaisesta panimosta, joista osa on jo hävinnyt maan tasalle. Tämän vuoksi piirustus- ja valokuva-aineisto muodostavat perustan tutkimukselle.

Lähtökohtana tarkastelussa on oluen panon prosessiluonne ja sen määräävä vaikutus rakennusten muotoon, keskinäiseen sijoitteluun ja ulkonäköön. Rakennus tulkitaan osana tuotantoprosessia ja tämän vuoksi tuotantoprosessin esittely suhteessa rakennuksiin tuodaankin selkeästi esille. Kirjoittajan itsensä piirtämät ja arkistoista löydetty panimoalueiden asemapiirroksat selventävät eri osastojen välistä toiminnallista yhteyttä. Tutkimuksen toisessa luvussa *Rakennus koneena* limittyvät kuitenkin hieman sekavasti prosessisidonnainen rakennuksen tarkastelu, evolutionaarinen rakennusten kehitysvaiheita kuvaavaa esitys ja panimoiden sijaintikysymykset. Prosessin hyvin tuntien Amper esittelee mielenkiintoisella tavalla oluen tuotannon ja arkkitehtonisten piirteiden yhtymäkohtia julkisivuissa. Näin hän antaa lukijalle avaimia prosessin ymmärtämiseen julkisivua lukemalla.

Panimorakennuksia Amper on tutkinut tekemällä perusinventointia. Arkkitehtuuria kuvaillaan perinteisen tyylialalyysin avulla. Ohessa hipaistaan myös panimoihin liittyviä asuinrakennuksia ja panimoiden imagoa. Panimoiden suunnittelijoista preussilaissyntyinen, Ruotsissa kauan toiminut Alwin Jacobi saa keskeisen sijan lukuisten muiden suunnittelijoiden ohella. Laitteistotoimittajien suhde rakennusten suunnitteluun tulee esille yksittäisten esimerkkien välityksellä.

Lopussa Amper tarkastelee panimora-

kennusten uudiskäyttöön liittyviä ongelmia, kuten runkosyvyyttä, hankalia kerroskorkeuksia, ikkunattomia tiloja, ajallisia kerrostumia, teknisiä installaatiota ja sisäistä liikennettä Kohde-esittelystä tutustutaan lyhyesti kahteentoista toteutettuun projektiin ja kahteen suunnitteilla olleeseen kohteeseen. Amperin esittely jää kuitenkin pintapuoliseksi ja kirjoittaja viittaakin teollisuusrakennusten uudiskäytön problematiikkaan syventyvään Päivi Väisäsen lisensiaatintyöhön *Rakennusten käyttötarkoituksen muutos. Viisi korjausbankeita arkkitehdin näkökulmasta* (TKK, 2002), jossa eräs kohteista on panimokortteli.

Kokonaisuutena *Rakennus koneena* antaa hyvän käsityksen tiettyyn teolliseen toimintaan suunniteltujen rakennusten erityispiirteistä ja luo myös katsauksen niiden nykykäyttöön. Lähdeluettelosta päätellen Amperilla olisi aineistoa, tietoa ja tuntemusta paljon mittavampaankin esitykseen.